

Ieder kwartaal peilen VKW Limburg en UNIZO-Limburg naar het aanvoelen van de Limburgse ondernemers en bedrijfsleiders over de economische gang van zaken in de bedrijven. De resultaten van deze bevraging worden verwerkt tot één globaal cijfer: de Polsslag Ondernemend Limburg (POL).

PERSBERICHT

Hasselt, 6 januari 2012

POL januari 2012: -6,0

Beter dan verwacht 4de kwartaal, maar vooruitzichten dalen verder

Limburgse ondernemers met veel vraagtekens naar 2012

Meer laattijdige betalingen en verstrakking van de financieringsvoorwaarden

Bouw doet het opvallend goed, detailhandel is minst opgewekt

Omzet en export beter dan verwacht in vierde kwartaal

4de kwartaal beter dan 3de voor kleine bedrijven

Voor het eerst in twee jaar negatieve tewerkstellingsprognose

Productiebedrijven verwachten storm in 1ste kwartaal 2012

Winstmarges problematisch in alle sectoren

* * *

43% Limburgse bedrijven kenden een beter 2011 dan 2010

1 op 4 verwacht een beter 2012, 4 op 10 een status quo

Financiële gezondheid bewaren is ook voor 2012 doel nr. 1

4 op 10 Limburgse bedrijven zien toename laattijdige betalingen in 4de kwartaal

Ook verstrakking kredietvoorwaarden in 4de kwartaal

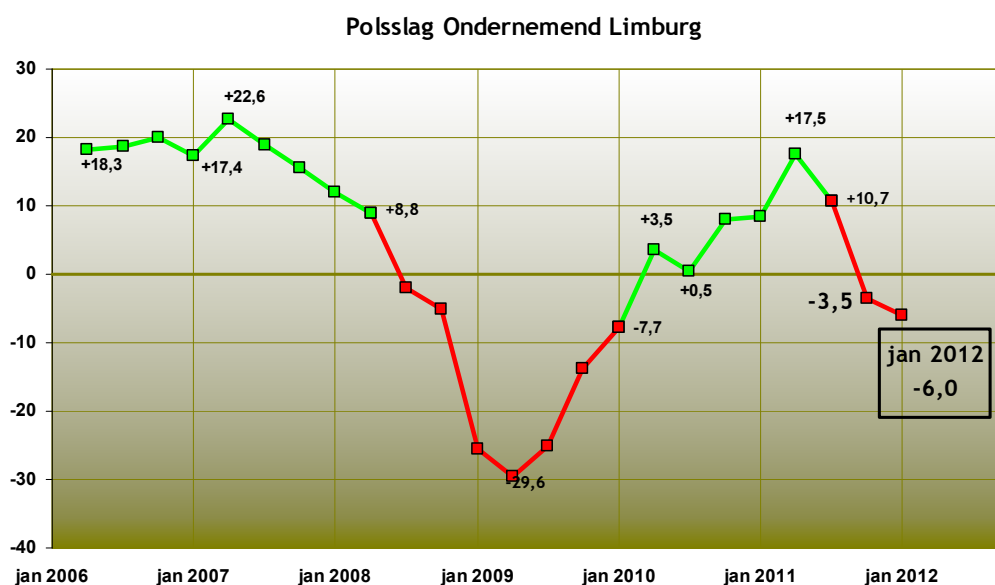
Ontbreken groeistimulansen is grootste kritiek Limburgse ondernemer op regeerakkoord

POLSSLAG ONDERNEMEND LIMBURG

Januari 2012

Analyse

De POL (Polsslag Ondernemend Limburg) daalt van -3,5 (oktober) tot -6,0. Een derde daling op rij. De POL zet daarmee in januari zijn dalende trend verder zij het getemperd. Een beter dan verwacht vierde kwartaal, compenseert de verder dalende vooruitzichten enigszins. Toch kijken de Limburgse ondernemers met enige vrees naar de eerste maanden van 2012.

De Limburgse economie kende met -1,3 een quasi status quo in het vierde kwartaal t.o.v. het derde kwartaal (-0,6). Voor de bouw, de groothandel en de kleine bedrijven was het 4de kwartaal zelfs uitdrukkelijk beter. Dit in tegenstelling tot de bedrijven in de diensten- en productiesector en de grote bedrijven. Toch was Q4 2012 ook voor deze bedrijven beter dan drie maanden geleden door henzelf voorspeld werd (-6,6).

De vooruitzichten voor het komende kwartaal evolueerden wel verder in negatieve zin, tot -10,7. Vooral de sterke daling van de omzetprognose valt op. Nadat ook in het vierde kwartaal het animo bij de bedrijven om aan te werven al verzwakte, verwachten we nu voor het eerst in 2 jaar een negatieve tewerkstellingsprognose. Vooral de productiebedrijven en de grote bedrijven verwachten storm in het eerste kwartaal van 2012. Enkel in de bouwsector werd de negatieve outlook naar boven bijgesteld.

De grafiek van de POL van de afgelopen drie kwartalen vertoont een opvallende gelijkenis met de drie eerste kwartalen van 2008. De vraag stelt zich dan ook of de getemperde daling van de POL in januari de voorbode is van echt onheil of dat de gelijkenis in het komende kwartaal kan doorbroken worden?

Algemene analyse

In januari daalt de POL verder naar -6,0. Met deze derde daling op rij wijst de POL op een verdere verslechtering van het vertrouwen van de Limburgse ondernemer, al is de daling duidelijk minder sterk dan in de twee vorige kwartalen. Twee factoren liggen aan de basis van dit resultaat.

Eenzijds was het **vierde kwartaal van 2011** al bij al bevredigend. De Limburgse economie kon zich over het algemeen handhaven t.o.v. van het derde kwartaal (van -0,6 naar -1,3). Daarmee was het 4de kwartaal gelukkig een stuk **beter dan drie maanden geleden verwacht** (-6,6).

Zowel de indicatoren voor omzet (van +10,6 naar +11,5), export (van -5,4 naar -2,3) als investeringen (+5,0 naar +5,9) evolueerden, zij het lichtjes, in de juiste richting en deden het daarmee een stuk beter dan verwacht. De **winstmarges gingen echter sterker achteruit**: van -22,6 naar -26,9. De bedrijven bleven ook meer dan verwacht bijkomend aanwerven (+5,5), maar de tewerkstellingsaan groei viel wel duidelijk terug (was +10,2 in Q3 2011).

Anderzijds sterkt dit beter dan verwachte vierde kwartaal het vertrouwen van de Limburgse bedrijven t.a.v. de komende drie maanden niet. De Limburgse bedrijven geven immers **verder dalende vooruitzichten** voor het eerste kwartaal van 2012: van -6,6 naar -10,7. De snelheid in de omkering van het sentiment is opvallend: in april bereikte de POL-prognose nog een top met +19,8. Nu wijzen alle 5 de POL-indicatoren voor het komende kwartaal negatief en zijn bovendien dalend. Vooral de omzetprognose is verontrustend (-12,1). **Voor het eerst in twee jaar wordt een tewerkstellingsdaling voorspeld** (-2,3).

Analyse op basis van de sectoren

De **bouwsector** kent in januari een **opvallende opvering van het sentiment** (algemeen POL-cijfer van -6,0 naar +2,6). Het vierde kwartaal maakte met +9,5 de sterke daling in het vorige kwartaal nagenoeg goed. Alle POL-indicatoren verbeterden. De bouwsector is ook de enige sector waar de negatieve outlook (-10,9 in oktober) naar boven bijgesteld werd (-4,3). Stemden de positieve temperaturen in december ook de bouwbedrijven, die heel 2011 (i.t.t. 2010!) zonder zware winterprik konden afsluiten, positief?

Naast de bouwsector, was het vierde kwartaal ook voor de **groothandel beter dan het derde kwartaal**. Met +14,2 presteerde de groothandel dus weer goed, na de scherpe daling tot +3,9 in Q3 2011. Met +2,7 is de groothandel ook de enige sector met een positieve outlook voor het eerste kwartaal van 2012. Hoewel ook hier, op export na, alle vooruitzichten sterk terug vallen.

In de **detailhandel daalt het vertrouwen verder** door een negatievere prognose (van -10,5 naar -17,7) én een vierde kwartaal 2011 dat nog slechter werd geëvalueerd (-18,4) dan het vorige (-16,1). Toch is de detailhandel de enige die daarmee voor 2012 een **iets beter eerste kwartaal verwacht in vergelijking met het laatste kwartaal** van vorig jaar. De detailhandel is het meest negatief over de evolutie van de winstmarges (-35,8). Opvallend is ook dat veel detailbedrijven een stuk minder tewerkstelling verwachten in de eerste drie maanden van 2012 (van +2,1 in Q4 naar -18,4).

De **dienstensector** kende als enige al een **vierde daling op rij** in het vierde kwartaal, maar blijft met +3,5 nog in de zwarte cijfers. Vooral de afkalvende winstmarges (-26,5) zijn hiervan de oorzaak. Toch **behoren** de dienstenbedrijven met -4,1 als vooruitzicht voor Q1 2012 nog **tot de groep van minst negatief gestemde sectoren**. De dienstensector verwacht wel – samen met de bouwsector – nog een kleine groei van de tewerkstelling.

Voor de **productiesector** tenslotte was het vierde kwartaal (-8,4) reeds een stuk minder goed dan het derde kwartaal (-3,6). Zij was daarmee, samen met de detailhandel, de enige sector met **meer negatief dan positief gestemde bedrijven over Q4 2011**. De productiebedrijven verwachten echter **pas echt onweer in het eerst kwartaal** van 2012 (-22,1), waarvoor zij als enige (sterk) negatieve vooruitzichten stellen voor alle vijf de POL-indicatoren. Ook de enige sector waar de tewerkstelling reeds in het afgelopen kwartaal achteruit boerde (-3,8).

Analyse op basis van grootte bedrijf

Een analyse van de POL-resultaten op basis van de grootte van de bedrijven leert ons dat de **kleine bedrijven (met minder dan 20 werknemers)** het **vierde kwartaal** weliswaar met een licht negatief cijfer quoteerden,. Toch was Q4 voor de drie categorieën (<5, 5-9 en 10-19 werknemers) **duidelijk beter dan het derde kwartaal** van 2011. De kleine bedrijven kijken ook **minder negatief naar de toekomst** dan drie maanden geleden en zien (behalve 5-9 wn.) slechts een kleine achteruitgang t.o.v. het afgelopen kwartaal.

Voor de **middelgrote bedrijven** (20 tot 99 werknemers) was het **vierde kwartaal duidelijk minder goed** dan het derde, maar **zij evalueerden Q4 wel als enige positief** (+1,4 en +8,8). Voor het komende kwartaal geven deze categorieën (20-49 en 50-99), samen met de categorie 100-294, wel **de minst gunstige vooruitzichten** (-13,6 à -21,5). Zowel qua omzet, export, investeringen als winstmarges is de daling van de vooruitzichten bij de middelgrote bedrijven het meest uitgesproken.

De **grote bedrijven** (meer dan 100 werknemers) quoteren **Q4 2011 het meest negatief**. Net als de middelgrote bedrijven was het **vierde kwartaal** ook voor hen duidelijk minder goed dan het derde kwartaal. Qua negatieve vooruitzichten bevinden de twee grootste categorieën (250-499 en >500 wn.) zich met -11,8 en -11,9 tussen de kleine en middelgrote bedrijven in.

De **tewerkstelling** ging al in het vierde kwartaal achteruit bij de grote bedrijven. De middelgrote en in mindere mate de kleinere bedrijven bleven wel aanwerven in Q4. Behalve bij de kleinste bedrijven (<5 wn.) wordt voor het komende kwartaal een dalende tewerkstelling verwacht, het meest uitgesproken bij de grote bedrijven.

Outlook 2012

Financiële situatie van Limburgse ondernemingen

VKW Limburg en UNIZO-Limburg koppelen aan de POL-bevraging ook een actualiteitsbevraging. Een korte vooruitblik op 2012 en bedrijfsfinanciering waren dit keer de thema's.

Evaluatie 2011 en vooruitblik 2012

Iets meer dan 4 op 10 (43%) van de Limburgse ondernemers geven aan dat hun bedrijf het in 2011 beter deed dan in 2010. Ruim 1 op 4 (27%) zag een achteruitgang. Deze cijfers liggen in de lijn van de evaluatie van 2010: toen zag 46% een positieve en 28% een negatieve evolutie. In 2009 zagen we nog een omgekeerde evaluatie: 30% positief en 47% negatief.

De groothandel (68%) en de bouwsector (54%) evalueren 2011 het meest positief. Voor de detailhandel was 2011 het slechtst: 40% geeft hier aan dat het afgelopen jaar minder goed was dan het jaar ervoor. De grootte van het bedrijf is geen indicator voor de evaluatie van het afgelopen jaar: de meest positieve evaluaties vinden we terug bij de bedrijven met 5-9 werknemers (57%) en met 100-249 werknemers (56%), terwijl de meest negatieve evaluatie gebeurt door de bedrijven met meer dan 500 werknemers (57% vermeldt een slechter 2011 dan 2010).

Wat zijn de **verwachtingen van de bedrijven voor 2012? Bijna 4 op 10 (37%) ziet 2012 somberder in dan 2011.** Ongeveer 1 op 4 (24%) verwacht daarentegen het nog beter te doen dan in 2011. En nog eens 4 op 10 (39%) verwacht het in 2012 even goed (of slecht) te zullen doen als vorig jaar. In vergelijking met een jaar geleden zijn de verwachtingen heel wat getemperd: toen verwachtte 37% een beter jaar dan ervoor, en slechts 15% een slechter jaar.

De groothandel is hier de meest optimistische sector, met 32% die een beter jaar verwachten dan 2011. Ook hier is de grootte van het bedrijf niet direct een graadmeter: de bedrijven met minder dan 5 werknemers (28%) en met meer dan 500 werknemers (26%) kijken schatten 2012 het meest rooskleurig in. De middelgrote bedrijven, met 50-99 en met 100-249 werknemers kijken somberder naar het komende jaar, met in beide groepen 51% die 2012 slechter inschatten dan 2011.

Financiële gezondheid cruciaal

De **financiële gezondheid** van het bedrijf blijft voor het derde jaar op rij bij bijna de helft van de bevroegden **de belangrijkste focus voor 2012.** Vooral kleine bedrijven (< 20wv) en de bouw en detailhandel schuiven dit naar voor als prioriteit. Het vergroten van het marktaandeel en de verbetering van de interne organisatie volgen net zoals de voorbije 2 jaar op ruime afstand. Opmerkelijk: vorig jaar zagen we dat bedrijven zich meer zorgen maakten over het niet ingevuld krijgen van vacatures; dit jaar zakt deze prioriteit van 7% naar 3%.

Nochtans blijkt het bewaren van die financiële gezondheid niet altijd een evidentie: gevraagd naar de evolutie van laattijdige betalingen in het voorbije kwartaal meldt **4 op de 10 Limburgse ondernemingen een toename in het aantal laattijdige betalingen door klanten.**

Ook naar de banken kijken bedrijven niet (meer) met het volle vertrouwen: 7,3% van de respondenten meldt een **slechtere relatie met hun bank(en)** in het afgelopen kwartaal. 9,6% ziet de relatie in het komende kwartaal nog verder verslechteren. Gevraagd naar specifieke elementen in de bankfinanciering vermelden de Limburgse bedrijven die het afgelopen kwartaal in aanraking kwamen met hun bank in functie van financiering:

- Een **stijging van de geëiste waarborgen** (19%);
- Een **stijging in de bankeisen** op het vlak van aanlevering bedrijfsinformatie (financieel, strategie, ...) (25%);
- Een stijging in de **kostprijs van een kaskrediet** (29%);
- Een stijging in de **kostprijs van een investeringskrediet** (27%);
- Een **daling in de kwaliteit van de dienstverlening** (advies, contactpersonen, ...) (15%);
- En een stijging in de **behandelingstermijn van een kredietaanvraag** (17%).

Federale overheid scoort ondermaats

Tot slot vroegen we onze respondenten ook opnieuw om rapport-gewijs **het beleid van de federale en de Vlaamse regering in 2011** te quoteren op tien. De Vlaamse regering scoort dit jaar met 5,18 weer net een voldoende, waar ze vorig jaar niet de helft van de punten haalde (4,97). Het federale niveau krijgt een score van 3,55. Net zoals de voorbije 2 jaren krijgt de federale overheid hiermee een erg stevige onvoldoende. In vergelijking met 2010 (3,10) ligt de score wel wat hoger. Mogelijk was de vorming van de federale regering na 541 dagen van onderhandeling net voor de POL-bevraging een reden om net iets milder te quoteren?

Al blijkt die mildere houding alvast niet uit verschillende stellingen die aan de respondenten werden voorgelegd m.b.t. de nieuwe federale regering en begroting. Een maand na de vorming van onze Sinterklaasregering blijkt dat de Limburgse ondernemers in elk geval niet teveel cadeautjes verwachten...

- Maar liefst 2 op 3 van de Limburgse ondernemers zegt **geen vertrouwen** te hebben in **de nieuwe federale regering**.
- 9 op 10 Limburgse bedrijven vindt dat er in het regeerakkoord **groeistimulansen ontbreken** voor de ondernemingen.
- 85% van de Limburgse ondernemingen vinden het regeerakkoord **onevenwichtig** voor wat de verhouding tussen voorziene besparingen en nieuwe inkomsten betreft.
- Bijna 9 op 10 bedrijven geven aan dat de voorziene hervormingen omtrent de **activering van werkzoekenden nog niet ver genoeg gaan**.
- 3 op de 4 Limburgse ondernemers zijn daarentegen wel **tevreden** met de voorziene hervormingen omtrent de **hogere (brug)pensioenleeftijd**, en stellen dat deze hervormingen zeker niet te ver gaan.

Voor meer informatie kan u contact opnemen met:

Johan Schildermans
manager belangenverdediging
VKW Limburg
tel. 011-24 95 09 of 0476-31 60 58
johan.schildermans@vkwlimburg.be

Yves Houben
beleidsadviseur
UNIZO-Limburg
tel. 011-26 30 41
yves.houben@unizo-lim.be